

Undersøgelser i samværssager.

Du skal SELV være detektiv.

Ifølge et nyt skrift fra CivilRetsDirektoratet er det nu blevet legitimt, at borgerne selv fremskaffer oplysninger af næsten enhver tænkelig art. Statsamtene skal tage hensyn til oplysningerne.

Et af de største problemer i forbindelse med samværssagernes behandling i statsamtene har hidtil bestået i at overbevise statsamtet om, at den ene eller anden oplysning skal fremskaffes.

Hovedprincippet er nemlig, at det er myndighedernes opgave at foretage de undersøgelser og indhente de oplysninger, som er nødvendige for at klarlægge, hvad der er bedst for barnet. Jurister kalder det med et fint ord official- eller undersøgelsesprincippet.

Princippet har hidtil i praksis haft den betydning, at statsamtene nærmest automatisk har fejlet oplysninger af bordet, som forældrene selv er kommet med. Jurister opfatter informationer, som kun den ene part fremskaffer, som lidt odiose. Vi siger sådan lidt fnysende, at de er "ensidigt indhentede", og at man derfor ikke kan tillægge dem betydning i en retsproces.

CivilRetsDirektoratet har gennem det seneste årstid ved flere lejligheder signaleret, at det ikke **kun** er statsamtet, som skaffer oplysningerne. Direktoratet har udgivet en vejledning om behandling af samværssager i 1999, som blandt andet kan læses på deres hjemmeside. I et særnummer af direktoratets nyhedsbrev (nr. 16 fra februar 2002) offentliggøres en artikel om undersøgelser i samværssager, der er meget interessant læsning.

Jeg læser den pågældende artikel som en retlig instruks fra det overordnede direktorat til statsamtene. Både som advokat i konkrete sager og som talsmand for Landsforeningen Børn og Samvær agter jeg at holde de enkelte statsamter fast på instruksens.

Hvordan tilvejebringes et forsvarligt afgørelsesgrundlag?

Selvfølgelig må det under alle forhold være centralt, at afgørelsesgrundlaget bliver forsvarligt. Under den overskrift anføres, at relevante oplysninger fremskaffes enten ved, at parterne selv kommer med dem, eller at statsamtet indhenter oplysningerne.

Hvis statsamtet "overlader" det til en part at fremskaffe oplysninger, skal statsamtet sikre sig, at parten er klar over, hvilke oplysninger, der kan være relevante, samt hvilke krav, der stilles til dokumentationen for oplysningerne.

Det er svært at gennemskue, hvad formålet er med de nye retningslinjer. Skyldes det et ærligt ønske om at give plads for fremskaffelse af mere bredt funderede informationer, eller er der tale om en instruks, som har baggrund i meget stramme økonomiske rammer i statsamtene? Rammer, som gør det vanskeligt at skaffe materialet selv allerede af økonomiske grunde.

Jeg vælger den positive indfaldsvinkel, som det er at tro, at hovedformålet er at forøge oplysningsniveauet. Men jeg ser alligevel et retssikkerhedsproblem i det. På nethinden har jeg billedet af en part, som render rundt med hat og blå briller for at skaffe oplysninger til sagen. Når jeg samtidig ved, at bopælsforældre med de tunge problemkomplekser er meget pressede og for nogle helt nedbrudte i frustrationen over, hvor vanskeligt det er at komme igennem systemet, er det meget bekymrende at pålægge dem en så aktiv rolle.

I forvejen er det næsten kun de meget ressourcestærke, som overhovedet magter kampen for deres barns velfærd over for en problematisk samværsforælder.

Det er lige før, at man læser instruksens sådan, at parten selv skal være en slags hjælpesagsbehandler. Husk også, at parterne ikke kan få betalt eventuel advokatbistand fra det offentlige.

Oplysninger fra andre myndigheder.

Man skal være opmærksom på, at det kan være særdeles vanskeligt at formå offentlige myndigheder, daginstitutioner eller lignende til at afgive erklæringer til brug for samværssager. Derfor er det fortsat mit råd, at man skal bruge mange kræfter på at overbevise statsamtet om, at det er dem, der skal indhente oplysningerne.

Men der er med instruksens formentlig åbnet op for, at du som part i højere grad kan tvinge statsamtet til at stille bestemte spørgsmål til de relevante myndigheder.

Instruksen nævner som eksempel, at en bopælsforælder, der søger samværet ophævet, sjældent har mulighed for selv at skaffe dokumentationen.

"Til brug for dette bør statsamtet bede bopælsforælderen om at beskrive problemerne samt oplyse, hvilke myndigheder e. lign., der kan være i besiddelse af relevante oplysninger, således at statsamtet kan indhente disse."

Samarbejde med andre myndigheder.

Også på det punkt varsler den nye instruks ændrede signaler, som kun kan hilses med tilfredshed. I dag er det set udefra nærmest håbløst, som myndighederne modarbejder hinanden - eller i al fald ikke hjælper hinanden med oplysninger.

Nægtelse af at medvirke til oplysning af sagen.

Det præciseres nu, at parterne skal medvirke til oplysninger i sagen, og at det vil kunne tillægges skadevirkning får pågældende, hvis det modarbejdes. Sådan har det egentlig været hele tiden, men den nye instruks varsler for mig at se forbedringer på området, som må hilses med stor tilfredshed.

Særligt i situationer, hvor der er mistanke om, at samværsberettigede har problemer med f. eks. alkoholmisbrug kan det have betydning, om pågældende ikke vil medvirke til fremskaffelse af relevante udtalelser. Instruksen indeholder et selvstændigt afsnit om misbrugsproblemer.

Ensidigt indhentede erklæringer.

Som antydnet ovenfor har erklæringer, som den ene part har skaffet uden om statsamtet tidligere haft en stærkt odiøs klang og næsten ingen effekt. Det er udtrykkeligt nu sådan, at man godt kan aflevere sådanne erklæringer.

Direktoratet udtrykker det sådan, at der generelt ikke er noget til hinder for at lægge vægt på sådanne udtalelser eller erklæringer. Det betyder imidlertid ikke det samme som at sige, at den alene skal udgøre sagens afgørelsesgrundlag.

Afslutning.

Det undrer mig, at en så vigtig instruks som denne ikke er umiddelbar tilgængelig på CivilRetsDirektoratets hjemmeside. Til gengæld kan jeg konstatere, at direktoratet gennem det seneste halve årstid faktisk har forbedret sig betydeligt set med de briller, hvormed jeg anskuer samværssagerne. Flere sager, som jeg har været involveret i, er sendt tilbage til statsamtterne med besked om, at de skal undersøges bedre.

Vi er langt fra der, hvor vi skal være endnu. Men der synes at være ærlige fremskridt. Direktoratet synes at ville leve op til et krav om ordentligt oplyste sager. Måske vil man oven i købet begynde at tage det alvorligt, at det er barnets tarv, det handler om. Det fornemmer jeg.

Nu sidder jeg bare og undrer mig over, om det skyldes, at Landsforeningen Børn og Samværs eksistens siden årtusindskiftet har haft så stor effekt alene ved vores indsats. Eller om det også har haft en vis betydning, at der har fundet et justitsministerskifte sted. Jeg tror på lidt af hvert.

Af Advokat(H) Viggo Bækgaard

Kilde: Ret og Råd hjemmeside www.ror.dk